

Regeringskansliet
Utbildnings- och kulturdepartementet
103 33 Stockholm

**Betänkandet Folkbokföringsuppgifter hos arkivmyndigheterna
(SOU 2004:106)**

Datainspektionen har granskat promemorian huvudsakligen utifrån sin uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Datainspektionen kan med vissa justeringar tillstyrka förslaget till lag om behandling av folkbokföringsuppgifter hos de statliga arkivmyndigheterna och utredningens övriga förslag. I det följande lämnar Datainspektionen några kommentarer och närmare synpunkter på förslagen i betänkandet. Följande rubriker följer rubrikerna i betänkandet.

6.4.4 Är arkivmyndigheternas behandling av folkbokföringsuppgifter tillåten enligt personuppgiftslagen?

Utredningen gör gällande att en arkivmyndighets publicering (på Internet) av uppgifter som är äldre än sjuttio år bör stå i överensstämmelse med personuppgiftslagen, eftersom dessa uppgifter i princip inte är användbara för andra än tillåtna ändamål. Utredningen utgår därvid från att uppgifter som är äldre än sjuttio år rimligen främst är användbara för historiska och vetenskapliga ändamål, t.ex. släktforskning, vilka ändamål står i överensstämmelse med de ändamål för vilka uppgifterna samlades in.

Datainspektionen kan instämma i bedömningen att integritetsintresset för ett sådant äldre material mer eller mindre klingat av. Dock kan ifrågasättas om inte det tänkbara användningsområdet för vissa av uppgifterna kan omfatta även allehanda andra ändamål. Mot den bakgrunden är det enligt

Datainspektionens mening särskilt viktigt att ta fasta på utredningens förslag om att vissa särskilt integritetskänsliga uppgifter, såsom t.ex. uppgifter om hälsa eller adoption, inte ska Internetpubliceras. Detta inte bara med hänsyn till att det kan avse integritetskänsliga uppgifter om personer som är i livet utan också till att uppgifterna, även om de avser en avliden person, indirekt kan ge information om nu levande släktingar till denne, exempelvis sannolik livslängd, ärftliga sjukdomar, disposition för andra sjukdomar eller egenskaper. Enligt Datainspektionens mening bör med hänsyn härtill begränsningar införas inte bara för utlämnande på Internet utan även vid andra former av utlämnande som ger mottagaren motsvarande möjligheter till sammanställning och bearbetning av ett omfattande material såsom vid utlämnande på CD-rom- och DVD-skivor och liknande. Det bör ankomma på regeringen att förordna om vilka slag av uppgifter som får spridas, inte såsom föreslagits i 4 § på en myndighet genom vidaredelegation. Vidare bör regeringens förordnade omfatta även folkbokföringsuppgifter som är äldre än etthundra år.

7.2.3 Behandling av uppgifter om avlidna

Utredningen föreslår att uppgifter om avlidna inte ska omfattas av lagen om behandling av folkbokföringsuppgifter hos arkivmyndigheterna. Som Datainspektionen uppfattar skrivningarna under detta avsnitt (se s. 121) kan dock bestämmelserna om direktåtkomst i 4 § den föreslagna lagen och de närmare föreskrifter som regeringen, eller den myndighet regeringen som regeringen bestämmer, meddelar även omfatta uppgifter som berör avlidna personer. Datainspektionen har i sak ingen invändning mot detta men ifrågasätter om bestämmelsen i 1 § då verkligen ger en korrekt beskrivning av lagens tänkta tillämpningsområde.

7.6.3 Direktåtkomst för enskilda

8. 2 Överföring av personuppgifter till tredje land

På sidan 111 (avsnitt 6.4.4) ger utredningen uttryck för bedömningen att de enda tillfällen då personuppgiftslagens bestämmelser blir tillämpliga är när

behandling sker för ett annat ändamål än bevarande av allmänna handlingar eller arkivmyndighetens skyldighet enligt offentlighetsprincipen. Ett sådant tillfälle är, enligt utredningen, publicering av folkbokföringsuppgifter via Internet.

Enligt utredningens bedömning utgör personuppgiftslagens regler om förbud mot överföring till tredje land inte hinder mot att arkivmyndigheterna publicerar uppgifter på Internet. Någon särskild bestämmelse om undantag från personuppgiftslagens förbud mot överföring av personuppgifter till tredje land är därför enligt utredningens mening inte nödvändig för att arkivmyndigheterna, i den utsträckning som anges i 4 § författningsförslaget, skall kunna göra folkbokföringsuppgifter tillgängliga för allmänheten genom utlämnande på Internet (se s. 163).

Utredningens bedömning synes grunda sig på bl.a. en tolkning av EG-domstolens dom den 6 november 2003 i mål C-101/01. Enligt Datainspektionens mening innebär EG-domstolens dom inte att man med säkerhet kan säga att inte någon Internetpublicering av personuppgifter innebär överföring av personuppgifter till tredje land. Däremot kan man med fog hävda att EG-domstolen numera får anses ha förklarat att inte varje åtgärd som leder till Internetpublicering utgör en överföring av uppgifter till tredje land i dataskyddsdirektivets (95/46/EG) mening.

Man kan således inte helt bortse från reglerna om överföring av personuppgifter till tredje land i personuppgiftslagen och dataskyddsdirektivet. Datainspektionen anser att ett utlämnande av folkbokföringsuppgifter på Internet lämpligen bör regleras på ett tydligt sätt. Även personuppgiftslagsutredningen har ansett (se SOU 2004:6 s. 234) att det är lämpligt att direkt i författning slå fast under vilka förutsättningar myndigheter får publicera personuppgifter öppet på Internet. Regleringen kan ske genom en omformulering av 4 § i förslaget. Fördelen med en uttrycklig reglering är också att den klargör att varken 10 §, 13 § eller 33 § PuL hindrar arkivmyndigheten att behandla uppgifterna på avsett sätt.

Utredningens utgångspunkt är att enskilda ska kunna ges direktåtkomst till folkbokföringsuppgifter som är äldre än sjuttio år dvs. när sekretessen enligt 7 kap. 15 § sekretesslagen upphört. Enligt utredningens bedömning ska i enlighet med bestämmelserna i 1 kap. 10 § sekretesslagen tiden härvid räknas från den tidpunkt då uppgifterna antecknades i handlingen. Datainspektionen har ingen erinran mot den bedömningen men vill peka på att man, med hänsyn till att det bl.a. rör sig om elektroniskt utlämnande av uppgifter i databaser som består av digitalt framställda bilder av äldre folkbokföringsmaterial, kan komma fram till skilda bedömningar om vid vilken tidpunkt uppgiften ska anses ha antecknats i handlingen. Som framgår av det särskilda yttrandet av experten Claes Gränström (se s. 184) kan man ha olika syn på om de genom skanning framställda bilderna i sig utgör allmänna handlingar. Frågan om hur tiden ska räknas fram kan således behöva klargöras ytterligare.

8.2 Behandling av känsliga personuppgifter

8.3 Utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling

Utredningen anser att det i lagen om behandling av folkbokföringsuppgifter hos de statliga arkivmyndigheterna inte bör tas in några särskilda bestämmelser om utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling.

Datainspektionen är av annan uppfattning. Ett utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling exempelvis CD-rom- eller DVD-skivor innebär stora möjligheter att bearbeta och sammanställa uppgifter. Som Datainspektionen anför ovan under rubriken 6.4.4 gör samma integritetsskyddsskäl sig gällande här som i fråga om utlämnande genom direktåtkomst. Ett sådant utlämnande till enskilda bör således omgärdas av förordningsregler om vilka uppgifter som får lämnas ut.

Även andra skäl talar för att frågan om utlämnande till enskilda av uppgifter på medium för automatiserad behandling bör regleras uttryckligt. Utredningen ger på sidan 111 (avsnitt 6.4.4) uttryck för bedömningen att de enda tillfällen som

personuppgiftslagens bestämmelser blir tillämpliga är när behandling sker för ett annat ändamål än bevarande av allmänna handlingar eller arkivmyndighetens skyldighet enligt offentlighetsprincipen. Enligt Datainspektionens mening går ett utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling utöver den skyldighet som myndigheterna har att lämna ut allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen. Utredningen, som i 5 § föreslår en bestämmelse om avgift för ett sådant utlämnande, synes dela det synsättet. Beträffande behandling av känsliga personuppgifter torde ett utlämnande på medium för automatiserad behandling då inte heller vara tillåten med stöd av bestämmelserna i 8 § PuL. Utan en författningsreglering kan man därför fråga sig vilket rättsligt stöd arkivmyndigheterna har för att till enskilda på exempelvis CD-rom- eller DVD-skivor lämna ut uppgifter.

8.4 Sökbegrepp

Utredningen vill underlätta för forskning m.m. genom att föreslå att regeringen ska kunna föreskriva undantag från de sökbegränsningar som gäller för sökning av uppgifter och handlingar i skatteverkets folkbokföringsdatabas sedan materialet överlämnat till en arkivmyndighet.

Utredningen kan inte se något hinder för en sådan ordning under förutsättning att det slås fast en rimlig tidsgräns för när begränsningarna vid sökning ska förändras i mildrande riktning eller helt upphöra. Utredningen förslår därför att regeringen ska ges möjlighet att förskriva att fler sökbegrepp får vara tillåtna vad gäller folkbokföringsuppgifter som väl har överlämnats till en arkivmyndighet.

Frågan om vilka sökmöjligheter som ska få finnas i ett personregister är av stor betydelse från integritetsskyddssynpunkt. Utgångspunkten för möjligheten att meddela föreskrifter med undantag från i lag fastställda sökbegränsningar måste enligt Datainspektionens mening knytas till ett behov som överväger det behov av skydd som sökbegränsningarna är avsedda att tillgodose. I det avseendet är utredningens förslag till bestämmelse allt för allmänt hållen och

ger föga vägledning om vilka förutsättningar som måste vara uppfyllda för att undantag ska få meddelas. Enligt Datainspektionens mening måste frågan övervägas närmare.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av chefsjuristen Leif Lindgren, datarådet Gaby Borglund och datarådet Hans-Olof Lindblom, föredragande.

Göran Gräslund

Hans-Olof Lindblom